De blauwe boekanier

Tonke Dragt

bron
Tonke Dragt, *De blauwe boekanier*. Vereeniging ter bevordering van de belangen des Boekhandels/Commissie voor de Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek, z.p. [Amsterdam] 1964

Zie voor verantwoording: https://www.dbnl.org/tekst/drag001blau01_01/colofon.php

Let op: werken die korter dan 140 jaar geleden verschenen zijn, kunnen auteursrechtelijk beschermd zijn.

dbnl digitale bibliotheek voor de Nederlandse letteren

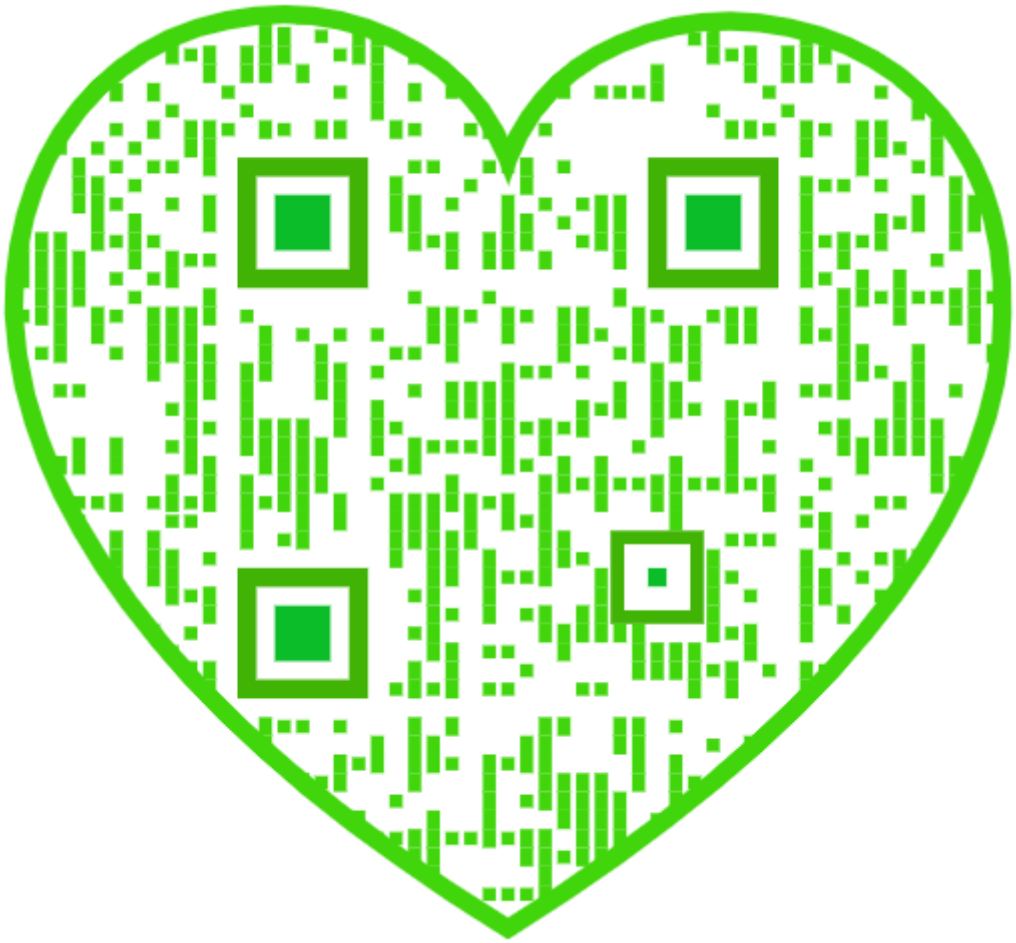

1
Over blauwe flessen en een gestolen schip

Het avontuur van Joris Jas begint met een blauwe fles. Die staat op de stoep van zijn huis en hij struikelt er bijna over als hij de voordeur uitkomt. Wat boos pakt hij het ding op - er zit iets in, een brief lijkt het wel. Joris gaat zijn huis weer binnen, trekt de kurk uit de fles en schudt het papier er met enige moeite uit. Het is gekreukeld en gevlekt, maar de letters erop zijn goed te lezen. Het is geen brief, maar een vers, geschreven met blauwe inkt:

Immer, immer moet ik dolen
met mijn schip over de zee.
Goud, juwelen heb 'k gestolen
van de Fransen, de Spanjolen -
en toch ben ik niet tevreê.
15°N.B 75°W.L.

Immer, immer moet ik dolen
met mijn schip over de zee.
Goud, juwelen heb 'k gestolen
van de Fransen, de Spanjolen -
en toch ben ik niet tevreê.

15°N.B 75°W.L.

Joris trekt zijn wenkbrauwen op. Wie heeft dit geschreven? Het rijm is niet ondertekend; hij ziet alleen wat cijfers en letters staan. ‘Een

fraai persoon moet die dichter zijn,' zegt hij minachtend tot zichzelf. 'Goud en juwelen stelen en nog niet tevreden zijn ook... Maar waarom,' vraagt hij zich af, 'is dit bij mij bezorgd?' Hij draait het papier om en om, maar wordt er niets wijzer door. Dan bekijkt hij weer de fles. Nu merkt hij dat er nòg een papier in zit. Dit is schoon en wit en er staat ook een vers op, met zwarte inkt geschreven:

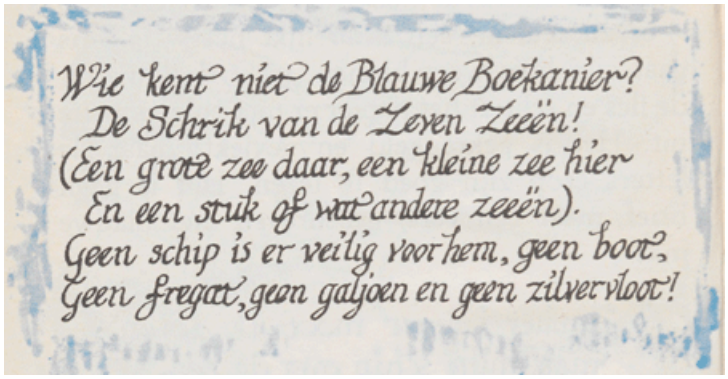
Wie kent niet de Blauwe Boekanier?
De Schrik van de Zeven Zeeën!
(Een grote zee daar, een kleine zee hier
En een stuk of wat andere zeeën).
Geen schip is er veilig voor hem, geen boot,
Geen fregat, geen galjoen en geen zilvervloot!

Wie kent niet de Blauwe Boekanier?
De Schrik van de Zeven Zeeën!
(Een grote zee daar, een kleine zee hier
En een stuk of wat andere zeeë).
Geen schip is er veilig voor hem, geen boot,
Geen fregat, geen galjoen en geen zilvervloot!

Joris leest het en kijkt zeer afkeurend. Hij heeft het helemaal niet begrepen op boekaniers, of zeerovers, zoals ze ook wel heten. Maar op de achterkant van het tweede papier staat wel een naam. En diè naam kent hij!

Pieter Jas

Eronder staat gekrabbeld:

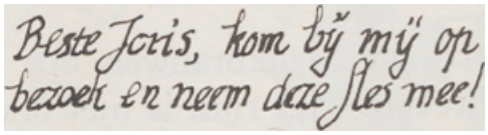

Beste Joris, kom bij mij op
bezoek en neem deze fles mee!

Pieter Jas is de oom van Joris; het enige familie-

lid dat hij nog op de wereld bezit. Vroeger was Pieter Jas zeekapitein en hij heeft vele reizen gemaakt. Joris is vaak bij hem op bezoek geweest en heeft geluisterd naar de verhalen van zijn avonturen. Toen hij nog een jongen was, wilde hij ook naar zee gaan, maar het is er niet van gekomen. Nu heeft Pieter Jas geen schip meer en woont aan wal, en Joris gaat niet zo vaak meer naar hem toe. Hij heeft niet veel tijd, nu hij een betrekking heeft als schoenmakersgezel. Het is echter niet te verwonderen dat Joris deze keer niet lang wacht met een bezoek aan zijn oom! De blauwe fles heeft hem nieuwsgierig gemaakt.

Pieter Jas verwelkomt zijn neef in zijn woonkamer. ‘Aardig je weer eens te zien,’ zegt hij, terwijl hij de blauwe fles voorzichtig op een tafel zet. ‘Wat vond je van dat gedicht?’ vraagt hij dan.

‘Welk gedicht?’ is Joris' wedervraag. ‘Dat van u of het... andere?’

‘Het andere, dat met blauwe inkt. Hoewel ik mijn vers ook niet gek vind,’ zegt Pieter Jas. ‘Ben je het daar niet mee eens?’ voegt hij erbij, als hij Joris' gezicht ziet.

‘Ik kan niet dichten,’ antwoordt Joris, ‘maar àls ik het kon, zou ik nooit een gedicht maken over een boekanier.’

‘Waarom niet?’ roept zijn oom.

‘Ik houd niet van boekaniers,’ zegt Joris, ‘en zeeroverij vind ik volkomen fout. Daarom zou

ik nooit een rijm schrijven op een rover of een boek over een boekanier.'

'O, zit het zó,' zegt zijn oom. 'Dan ben je een jongen naar mijn hart en zal ik je kunnen gebruiken. Dat eerste vers bracht mijn vroegere bootsman voor me mee; hij heeft het ergens uit zee gevist. Het is niet ondertekend, maar ik wéét wie het geschreven heeft.' Hij gaat naar een kast en pakt er een tweede blauwe fles uit, die hij voor Joris neerzet. Ook daar zit wat in. 'Haal het eruit en lees het,' zegt hij.

Joris gehoorzaamt. Hij vouwt het papier open en ziet in blauwe letters het volgende staan:

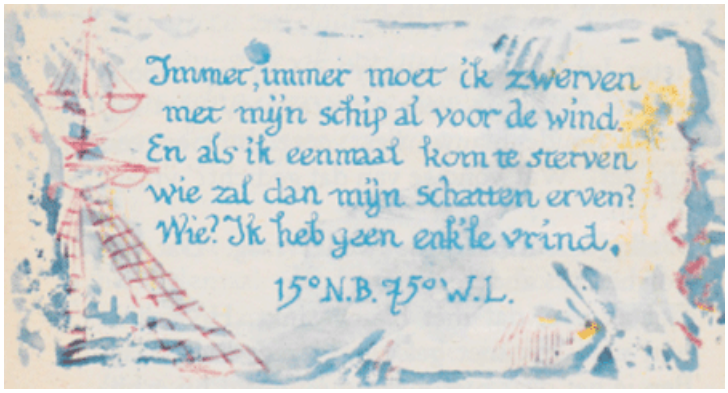
Immer, immer moet ik zwerven
met mijn schip al voor de wind.
En als ik eenmaal kom te sterven
wie zal dan mijn schatten erven?
Wie? Ik heb geen enk'le vrind.
15°N.B. 75°W.L.

Immer, immer moet ik zwerven
met mijn schip al voor de wind.
En als ik eenmaal kom te sterven
wie zal dan mijn schatten erven?
Wie? Ik heb geen enk'le vrind.

15°N.B. 75°W.L.

'Je kunt geen schatten roven en ook nog vrienden willen hebben,' is Joris' commentaar.

'Een interessant gedicht,' zegt Pieter Jas. 'Ik ben benieuwd hoeveel coupletten het heeft. Wie denk je dat de dichter ervan is?'

'De Blauwe Boekanier,' antwoordt Joris.

‘Goed geraden!’ roept Pieter Jas. ‘Heb je wel eens eerder van hem gehoord?’

‘Natuurlijk,’ zegt Joris. ‘Hij is de Schrik van de Zee, de Gesel van de Oceaan. In alle havenzal moeten hangen als hij eenmaal gevangen is.’ ‘His is de beroemdste van alle zeerovers.’ voegt Pieter Jas erbij.

‘De beruchtste,’ verbetert Joris.

‘Iedereen kent zijn naam, en dat van zijn schip, de Zeezweep.’

‘De Zeezweep,’ herhaalt Joris.

Zijn oom gaat voor hem staan en spreekt plechtig: ‘En die Zeezweep is van mij!’

‘Van u?’ zegt Joris met een dom gezicht.

‘Ja, je kent toch mijn geschiedenis? Je weet toch waarom ik geen kapitein meer ben en thuis zit?’ Of Joris dat weet! Ruim drie jaar geleden is Pieter Jas, varend als kapitein van de Swajurka, door zeerovers aangevallen. Zijn schip is hem toen ontroofd.

Pieter Jas steekt een pijp op, gaat gemakkelijk

zitten en vertelt: ‘De kapitein van het zeeroversschip nam mij en mijn bemanning gevangen. Hij was nog jong, lang en flink; zijn ogen waren blauw als de Middellandse Zee, en zijn jas was ook blauw. Hij zei tegen mij: ‘Uw schip is nu het mijne en ik heb uw matrozen gevraagd of zij voortaan mij willen volgen als hun kapitein. Ze hebben dat allen geweigerd en zeiden als uit één mond dat ze liever met u wilden sterven. Ge moet een goed kapitein zijn, en ik stel moed en rechtschapenheid op prijs, ook bij mijn vijanden.’ - ‘Ben ik dan uw vijand?’ vroeg ik. - ‘Een vogelvrije als ik beschouwt elke man als zijn vijand,’ antwoordde de zeerover op trotse toon. ‘Maar ik begeer uw leven niet, evenmin als dat van uw matrozen. Het is alleen uw schip dat ik wil hebben en het zal een beroemd schip worden, maar onder een andere naam. Ik zal u en uw mannen ergens veilig aan land zetten; dan moet u zelf maar zien hoe u thuiskomt en een nieuw schip krijgt.’

‘Hij hield woord,’ zo besluit Pieter Jas zijn verhaal, ‘en daarom zit ik nu gezond en wel hier, zònder schip.’

Joris heeft dit alles al eerder gehoord, maar hij heeft beleefd geluisterd. Als zijn oom zwijgt, vraagt hij: ‘Denkt u dat die zeerover de Blauwe Boekanier was?’

‘Ik weet het wel zeker,’ zegt Pieter Jas. ‘Ruim drie jaar geleden werd mijn schip mij ontstolen. Kort daarna hoorde men voor het eerst

van de Blauwe Boekanier en zijn Zeezweep. De Blauwe Boekanier, die de dapperste en de hoffelijkste van alle zeerovers wordt genoemd.' 'Hoffelijk,' bromt Joris. 'Hij heeft uw schip gestolen; noemt u dat hoffelijk? U wilt de Swajurka toch zeker terughebben!'

'Voor deze woorden wil ik je aan mijn hart sluiten!' roept zijn oom en hij voegt de daad bij het woord. Dan zegt hij: 'Morgen vaart de Hendrika uit en mijn vriend Claes Jutter is kapitein. Jij kunt met hem meegaan, als scheepsjongen.'

Joris Jas staart zijn oom met open mond aan. 'Ik naar zee?' roept hij dan. 'Waarom?'

'Hij vaart naar het westen en zal de Spanish Main doorkruisen,' zegt Pieter Jas. 'Wacht...' Hij staat op en voor de tweede maal haalt hij iets uit de kast. Het is een derde blauwe fles; onnodig te vertellen dat er weer een vers in zit!

Immer, immer moet ik dwalen
met mijn schip over de zee.
Goud? Ik kan het overal halen,
met mijn moed en rijkdom pralen,
maar mijn hart blijft vol van wee.
15° N.B. 75° W.L.

Immer, immer moet ik dwalen
met mijn schip over de zee.
Goud? Ik kan het overal halen,
met mijn moed en rijkdom pralen,
maar mijn hart blijft vol van wee.

15°N.B. 75°W.L.

‘Dit is het derde couplet,’ zegt Pieter Jas. ‘Ik heb het gekregen van een visser die weet dat ik zulke flessen verzamel. Leg nu deze drie rijmen eens naast elkaar en bekijk ze goed. Wat zie je, behalve de gedichten zelf?’

‘Cijfers,’ zegt Joris, ‘en letters.’

‘Juist! Niet zo maar cijfers en letters, op alle drie dezelfde. Weet je wat ze betekenen? 15° N.B. 75° W.L. Het is een plaatsbepaling: vijftien graden noorderbreedte, vijfenzeventig graden westerlengte! Niemand heeft de Blauwe Boekanier ooit kunnen volgen naar zijn hoofdkwartier. 15° N.B. 75° W.L. Ik heb het opgezocht op globe en landkaart. Daar ligt een eilandje in de Caraïbische Zee, dat niet eens een naam heeft.’ Pieter Jas kijkt zijn neef met schitterende ogen aan. ‘Wanneer heeft een kaperkapitein tijd om gedichten te schrijven?’ vraagt hij. ‘Als hij rustig aan wal zit. Ik ben er zeker van dat je de Blauwe Boekanier vaak zult kunnen vinden op dat Eiland Zonder Naam, op 15° noorderbreedte en 75° westerlengte!’

‘Hm,’ zegt Joris, ‘dat betwijfel ik. Het lijkt me erg dom je woonplaats op brieven rond te sturen als er een prijs op je hoofd staat.’ ‘Niet dom, maar overmoedig is het,’ werpt zijn oom hier tegen in. ‘En dat de Blauwe Boekanier overmoedig is, weet iedereen. Bovendien is hij bedroefd.’ ‘Bedroefd!’ roept Joris.

‘Ja. Lees maar wat hij schrijft:

Hij is niet tevreê, zijn hart is vol van wee en hij

heeft geen enk'le vrind. Daarom kan hij me dat schip beter teruggeven. Gestolen goed gedijt niet, en het zal hem zeker opluchten als hij niet meer hoeft te dolen, te zwerven en te dwalen met mijn schip over de zee.' Pieter Jas pakt de gedichten bij elkaar en gaat voort: 'Daar stuur ik jou op uit. Jij vaart morgen op de Hendrika naar de Spanish Main; daar waar ergens het Eiland Zonder Naam moet zijn.'

'Ik!' roept Joris. 'Maar oom Pieter, waarom gaat u zelf niet?'

'Ik kan alleen maar varen op een schip waar ik zelf kapitein van ben,' antwoordt Pieter Jas. 'Ik snak naar de zee, maar ik moet thuisblijven zolang ik mijn eigen schip niet terugheb. Jij bent jong en flink, je kunt zwemmen en het zwaard voeren. Je behoort een zeeman te zijn inplaats van schoenmakersgezel.'

Joris denkt na. Het zeemansleven lijkt hem wel. 'Maar hoe ter wereld kan ik de Blauwe Boekanier vinden en u uw schip terug bezorgen?' vraagt hij. 'En àls ik hem vind of hij mij, zal hij me waarschijnlijk opknopen.'

'Mijn jongen,' spreekt Pieter Jas, 'je moet niet zo ver vooruit denken. Wacht af waar het fortuin en de zeestromen je heen brengen en doe wat je hart en verstand je ingeven. Ga naar zee en kom bij me terug met al het nieuws dat je hebt kunnen bemachtigen over de Blauwe Boekanier en zijn Zeezweep... nee, mijn schip, de Swajurka.'

Joris Jas kijkt naar de drie blauwe flessen.

Het avontuur lokt! ‘Ik ga,’ zegt hij met klem. ‘Goed zo!’ roept zijn oom. ‘Een jongeman behoort niet aan wal te druilen, maar erop uit te trekken!’ Hij neemt een fles van de schoorsteenmantel, een kleurloos doorzichtige fles ditmaal. Er zit een schip in met witte zeilen. ‘Dit is het model van mijn Swajurka,’ zegt hij. ‘Hier, neem het mee als talisman en teken van ons verbond.’

2
La Lola

Nu is Joris Jas scheepsjongen op de Hendrika. Weken lang heeft hij niets gezien dan lucht en water; hij heeft veel geleerd en zeeziek is hij nooit meer. Het schip is in warme streken gekomen; heet brandt de zon op het dek en de matrozen laten emmers neer in zee om water te halen. In een van die emmers vinden ze een blauwe fles. Joris springt er op af. Wat zit er in? Ja, een vers, het vierde couplet!

Hij leest het voor:

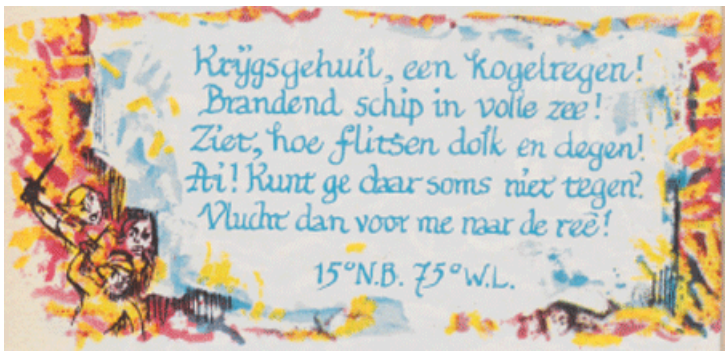
Krijgsgehuil, een kogelregen!
Brandend schip in volle zee!
Ziet, hoe flitsen dolk en degen!
Ai! Kunt ge daar soms niet tegen?
Vlucht dan voor me naar de reê!
15°N.B. 75°W.L.

Krijgsgehuil, een kogelregen!
Brandend schip in volle zee!
Ziet, hoe flitsen dolk en degen!
Ai! Kunt ge daar soms niet tegen?
Vlucht dan voor me naar de reê!

15°N.B. 75°W.L.

‘Er is geen reê in de buurt,’ mompelt de kapitein bezorgd en hij beveelt: ‘Kijk de kanonnen na, laad de musketten!’

Meteen roept de uitkijk in het kraaiennest: ‘Twee schepen in zicht aan bakboord!’

Ze komen snel nader... het voorste schip voert een bloedrode vlag en het tweede een zwarte. Een zwarte vlag met een doodshoofd erop! De Bloedvlag en de Hamerhaai heten die schepen en ze behoren aan een woeste zeerover, La Lola genaamd. De arme Hendrika heeft geen schijn van kans als deze zeerover haar entert. Ze kan niet vluchten als ze het krijgsgehuil hoort en de kogelregen voelt. De Hendrika wordt gevangen, met ieder die zich erop bevindt. Zo komt Joris Jas in handen van een zeerover, en dan niet eens de zeerover die hij wilde ontmoeten. Want La Lola is niet de Blauwe Boekanier.

Vele mannen van de Hendrika zijn gesneuveld en degenen die over zijn verkoopt La Lola als slaven - allemaal, behalve Joris Jas. Want Joris Jas is zo dom geweest boos te worden en La Lola uit te maken voor ‘schurkachtige zeeschuimer.’ En daarom wordt hij opgesloten in het ruim van de Bloedvlag. Daar zit hij een hele tijd, totdat twee zeerovers hem komen halen om voor hun kapitein te verschijnen.

Joris is blij als hij aan dek komt; eindelijk ziet hij het daglicht weer. De zon schijnt en dichtbij ziet hij een heuvelachtig eiland met groene palmen en een gouden strand. Dan komt La Lola op hem toestappen.

La Lola ziet er net zo bloeddorstig uit als hij is, en hij schittert van de blinkende messen en pistolen die aan zijn lichaam hangen. Hij draagt een zwart lapje voor zijn linkeroog - niet omdat het nodig is (zijn linkeroog is scherper dan dat van een zeehavik), maar omdat het hem een angstaanjagend voorkomen geeft. Hij grijnst boosaardig en zegt: ‘Zo jonge vlaskop, vind je me nog steeds een schurkachtige zeeschuimer?’

Joris geeft geen antwoord, maar zijn blikken spreken boekdelen.

‘Nou?’ vraagt La Lola dreigend.

‘Alle zeeschuimers zijn schurken,’ zegt Joris Jas.

‘Zo!’ stuift La Lola op. ‘Ik ben de grootste schurk van allemaal en daarom laat ik me zo niet noemen door een melkmuil die nog niet

eens droog achter de oren is!' Hij roept een matroos en beveelt: 'Bind hem aan de grote mast. Straks, als we San Tico bereikt hebben, zal ik met hem afrekenen.'

Daar staat Joris, vastgebonden aan de mast, en hij heeft er spijt van dat hij ooit op reis is gegaan. Hij ziet het eiland steeds dichterbij komen - San Tico heet het; het is dus niet het Eiland Zonder Naam. Dàt zal hij wel nimmer zien! Hij kijkt naar La Lola, die op en neer loopt en zijn matrozen met vioeken doorspekte bevelen toeschreeuwt. Hij zou wel willen huiveren, maar iemand die Jas heet doet zo iets niet. Het eiland is nu vlakbij; ze varen er langs. Plotseling wijkt de kust terug en toont een baai die een prachtige natuurlijke haven vormt. Er ligt al een schip voor anker, een mooi, rank schip. Joris spert zijn ogen wijdopen en zou ze graag uitwrijven. Dat schip in de baai is hem zo vertrouwd alsof hij het al jaren kende. Het ziet er immers net zo uit als het model dat hij van oom Pieter heeft gekregen, het schip in de fles, dat nu wel in een ruim zal staan bij de buit van La Lola. De Swajurka, die nu Zeezweep heet!

3
Een weddenschap

Die baai van San Tico is een schuilplaats die slechts bekend is aan twee kaperkapiteins. Deze twee kapiteins staan nu op een heuvel van het eiland te praten.

Eén van hen is La Lola; de ander is de gezagvoerder van het schip waarin Joris Jas de Zeezweep heeft herkend.

Ai, ziet hem daar staan, wijdbeens en breedgeschouderd! Zijn haar is blauwzwart, evenals zijn zwierige snor. Helblauw zijn zijn ogen, net zo blauw als zijn fluwelen jas. Een hoed met blauwe veren draagt hij op zijn hoofd en een sjerp met franje om zijn middel. Een zwaard hangt aan zijn zij en op zijn schoenen heeft hij zilveren gespen. Ja, hij is niemand anders dan de Blauwe Boekanier!

Zijn blik is gevestigd op de baai, waar drie schepen liggen, de Bloedvlag en de Hamerhaai van La Lola en zijn eigen Zeezweep.

‘Bij alle dolle dolfijnen, Blauwe,’ zegt La Lola, ‘je luistert niet naar me!’

‘Ik kijk naar de Bloedvlag,’ antwoordt de Blauwe Boekanier, zijn wenkbrauwen fronsend. ‘Wat gebeurt daar?’

‘O, daar wordt iemand opgehangen,’ zegt La Lola onverschillig.

‘Is het de blonde jongeling die ik aan de mast zag staan?’ vraagt de Blauwe Boekanier. ‘Het leek me een flinke knaap, te goed om op te hangen.’

‘Te goed?’ zegt La Lola. ‘Hij heeft me uitgescholden voor schurkachtige zeeschuimer!’

De Blauwe Boekanier draait aan een van zijn snorpunten. ‘Waarlijk?’ zegt hij op beleefd ongelovige toon.

‘En ik hang hem op,’ gaat La Lola geprikkeld verder. ‘Basta!’

‘Zonde en jammer,’ vindt de Blauwe Boekanier.

‘Hij moet dapper zijn dat hij jou de waarheid durft te zeggen. Geef hem aan mij.’

‘Ik denk er niet aan!’ is La Lola's antwoord.

‘Hij zal hangen en daarmee uit.’

De Blauwe Boekanier ziet dat hij La Lola niet zal kunnen overhalen de jongeman gratie te schenken. Hij gooit het daarom over een andere boeg. ‘Over een ogenblik zullen ze de strop om zijn nek gelegd hebben,’ zegt hij, ‘en dan...’

‘Zul je hem zien bungelen aan de ra,’ vult La Lola aan.

De Blauwe Boekanier trekt zijn pistool, bekijkt het eens en zegt:

‘Ik wil een weddenschap met je aangaan.’

‘Wat is het?’ vraagt La Lola, plotseling geinteresseerd, want hij houdt van weddenschappen.

‘Hier is mijn pistool,’ zegt de Blauwe Boekanier.

‘Wedden dat ik van hier af het touw door kan

schieten waar die jonkman aan zal hangen?'

'Op deze afstand?' roept La Lola. 'Nou Blauwe, je bent een goed schutter, maar dàt is onmogelijk!'

'Zullen we erom wedden?' vraagt de Blauwe Boekanier.

'En wat is de inzet?'

'Het leven van die jonkman daar!'

La Lola begint te lachen. 'Ik begrijp je opzet, o jouw slimme inktvis!' roept hij. 'Maar deze keer zul je niet van me winnen! Wat zet je er tegenover?'

'Een kist met gouden staven,' zegt de Blauwe Boekanier.

'Goed,' roept La Lola, 'ik neem het aan! Als het je lukt dat touw door te schieten, krijg je die melkmuil van me, helemaal! Dan kan hij jou voor schurkachtige zeeschuimer uitschelden. Maar - *par le ciel bleu* - je zult het niet winnen!'

'Dan zal ik haast maken,' zegt de Blauwe Boekanier, 'want ze hebben de strop al om zijn hals gelegd.'

Kalm heft hij zijn pistool op, bepaalt de juiste richting en haalt de trekker over... Luid knalt het schot, en bijna tegelijkertijd heerst er op het dek van de Bloedvlag een grote verwarring.

'Nu mag de hemel op me neervallen,' zegt La Lola. 'Ellendige Blauwe, het is je gelukt, geloof ik.'

Hij schuift het lapje voor zijn linkeroog naar

boven om beter te kunnen zien. ‘Het touw is doormidden!’ roept hij dan knorrig. ‘Je hebt gewonnen.’ En hij begint te wuiven naar de bemanning van zijn schip. ‘Haal geen nieuw touw,’ zegt hij tot de matroos die even later buiten adem aan komt rennen om te vragen wat de bevelen zijn. ‘Het hangen gaat niet door; volgende keer beter! Wat die gevangen melkmuil betreft, geef hem aan de Blauwe Boekanier; daar zal hij plezier van hebben - donder en bliksem!’

Even later staat Joris Jas voor de gevreesde zeerover die ‘de Blauwe Boekanier’ wordt genoemd.

‘Hoe heet je?’ vraagt deze hem kortaf.

‘Ik hoef me niet te schamen voor mijn naam,’ antwoordt de jongeling uitdagend. ‘Die naam is Joris Jas en ik zal zorgen dat er geen vlek op komt.’

‘Een jas zonder vlekken dus,’ zegt La Lola. ‘Maar je mag wel wat beleefder zijn tegen deze man. Weet je wie hij is, brutale snotaap?’

‘Ik denk dat hij de Blauwe Boekanier is,’ zegt Joris Jas.

‘Hij heeft je het leven gered!’ roept La Lola. Joris Jas wil doen alsof dit hem koud laat. Maar de spanning van de laatste minuten is toch iets te veel voor hem geweest. Hij wordt van bleek vuurrood en dan weer bleek. Hij haalt diep adem en kijkt de Blauwe Boekanier onderzoekend, ja bijna achterdochtig aan.

Deze kruist zijn armen over de borst en zegt: ‘Voortaan zul je aan mijn bevelen moeten gehoorzamen.’

Joris Jas heeft zijn koelbloedigheid teruggekregen. ‘Ik gehoorzaam geen bevelen van zeerovers,’ zegt hij. ‘Al hebt u mijn leven gered, dan kunt ge er nog niet over beschikken!’

La Lola lacht luid. ‘Zie hoe dankbaar hij is!’ roept hij.

Maar de Blauwe Boekanier ziet de jonkman met iets van waardering aan.

‘Je hebt geen andere keus,’ zegt hij. ‘Ik zou kunnen zeggen: “Je wordt zeerover of... een lijk.” Wat is daarop je antwoord?’

‘Ik ben machteloos,’ zegt Joris. ‘U kunt met me doen wat u wilt. Maar ik word géén zeerover!’

‘Waarom niet?’

‘Daarom niet,’ antwoordt Joris, maar zijn stem beeft toch even.

‘Dat is een goede reden,’ zegt de Blauwe Boekanier met een vreugdeloze lach. ‘Kun je schoenen poetsen?’

‘Ik kan ze máken ook,’ antwoordt Joris.

‘Dan zorg jij voortaan voor de schoenen van mij en mijn bemanning,’ zegt de Blauwe Boekanier. ‘Ga nu regelrecht naar de Zeezweep en meld je daar. Ingerukt!’

Joris kan niet anders doen dan gehoorzamen. Daar gaat hij nu naar de Zeezweep, eens het schip van zijn oom Pieter Jas, als gevangene en schoenpoetser van de Blauwe Boekanier. ‘Die jongeman zal je alleen maar last bezorgen, Blauwe!’ voorspelt La Lola met leedvermaak in zijn stem. ‘Nou ja, je kunt hem altijd nog opknopen of overboord gooien.’

De Blauwe Boekanier zwijgt enkele ogenblikken. ‘Neen!’ spreekt hij dan zacht, maar indrukwekkend. ‘Daar is het nu te laat voor.’ La Lola ziet hem verbaasd aan, schudt zijn woeste hoofd en zegt: ‘Je bent de vreemdste zeerover die ik ken.’ De Blauwe Boekanier lacht, maar het is een bittere lach. (Zijn lach klinkt altijd bitter). En hij mompelt: ‘Dat komt omdat ik iets ben dat ik nooit had moeten worden.’

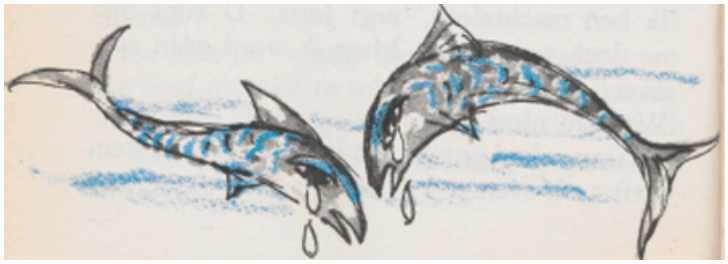

4
Aan boord van de Zeezweep

De matrozen van de Zeezweep zijn piraten en zo zien ze er ook uit. Maar ze begroeten Joris Jas niet onvriendelijk en brengen hem meteen vele paren schoenen, zodat hij onmiddellijk aan het werk kan gaan. ‘Voor mij hoef je maar één schoen te poetsen,’ zegt een man met een houten been; ‘daarom kun je die wel het eerst doen.’

‘Nee, eerst de mijne,’ gromt een ander, met een zwarte baard tot aan zijn middel. ‘Ik ben de bootsman.’

De matroos met het houten been is het daar niet mee eens, en Joris ziet bezorgd dat ze elkaar steeds valser gaan aankijken.

‘Eerst de schoenen van de kapitein!’ zegt dan een uitbundig getatoueerde, verweerde zeerob. En daar stemt iedereen mee in.

Joris merkt al gauw dat de Blauwe Boekanier bij zijn bemanning in hoog aanzien staat. Die ruwe piraten zullen voor hem door het vuur gaan (althans zolang er buit is te verwachten).

Terwijl Joris Jas schoenen poetst, denkt hij na. De Blauwe Boekanier heeft hem het leven gered; hij staat dus bij hem in de schuld en dat is geen prettige gedachte. Joris wrijft de sier-

lijke schoen van de Blauwe Boekanier nog eens extra op en vraagt zich af of dat genoeg is om zijn schuld te vereffenen. Dan zucht hij; hij weet niet wat te doen. Ontsnappen kan hij niet, maar gevangen wil hij ook niet blijven. Hij zal eerst maar afwachten wat er gebeurt.

De volgende dag licht de Zeezweep het anker en vaart de baai uit. La Lola gaat niet mee en Joris voelt zich opgelucht. Hij hoopt die piraat nooit weer te zien. Als hij niet aan boord van een zeeroversschip was geweest, had Joris zeker van de reis genoten. Hij ziet stranden van tropische eilanden, eenzame klippen, vliegende vissen en nog veel meer. Veel werk heeft hij niet te doen, want de matrozen lopen bijna de hele dag op blote voeten. Wanneer de Blauwe Boekanier dat merkt, beveelt hij hem de matrozen te helpen. Zo wordt Joris Jas weer scheepsjongen. Eerst bevalt hem dat niet; is iemand die werkt op een zeeroversschip eigenlijk niet ook een zeerover? Maar dan zegt hij tot zichzelf dat hij pas een zeerover is als hij rooft en dáár zal hij zich nooit en te nimmer toe verlagen. Bovendien weet hij nu wat hem te doen staat. Hij bevindt zich op de Zeezweep of de Swajurka; fortuin of ongeluk hebben hem er gebracht. Hij zal proberen het schip aan zijn oom terug te bezorgen. Hij heeft er geen flauw idee van hoe hij dat moet klaarspelen, maar dat is van later zorg. De Blauwe Boekanier slaat Joris vaak gade. En

na een tijdje maakt hij op- en aanmerkingen op Joris' werk, geeft hem een standje als hij iets verkeerd doet, prijst hem een enkele maal als hij iets bijzonder goed heeft gedaan. Met tegenzin moet Joris zichzelf toegeven dat hij hier op de Zeezweep heel veel leert. ‘Ik moet ontsnappen,’ denkt hij soms, ‘anders kan ik mezelf niet meer een eerlijke jongen noemen.’ Maar hoe kan hij ontsnappen, varend op een onbekende zee? Daarom gedraagt Joris Jas zich steeds stijver en strakker, houdt zich zoveel mogelijk afzijdig van de zeerovers en weigert ooit te lachen om hun grappen.

Zo zwerft hij op de Zeezweep door de Spanish Main; geen ander schip ziet hij, totdat ze een havenstadje naderen.

5
In Het Roestige Anker

Dat stadje heet Porto Pesto en het wordt door elk rechtgeaard mens gemeden. Zeerovers van alle windstreken komen er hun buit verhandelen en in de haven liggen veel schepen die vroeger een andere naam droegen. Ook de Hamerhaai en de Bloedvlag liggen er en Joris fronst zijn wenkbrauwen bij de gedachte dat hij La Lola weer zal ontmoeten. Hij trekt zich terug in het slaapkwartier, bemoeit zich niet met wat er op het schip gebeurt en gaat ook niet mee passagieren. Op de derde avond van het verblijf in Porto Pesto verveelt hij zich echter zó, dat hij toch het schip verlaat en zich de stad in waagt. Hij ziet een herberg, Het Roestige Anker geheten, raapt zijn moed bij elkaar en treedt er binnen.

Hij komt in een bedompte, donkere ruimte, waar een grauwe rookwalm hangt en waar het ruikt naar drank en teer, naar tabak, spek en rotte sinaasappels. Het is er vol; aan kleine tafeltjes zitten woeste mannen te drinken, te spelen en te redetwisten. Aan een lange tafel zitten nog meer woeste mannen raasdonders met spek te eten. Op de grond liggen enkele mannen hun roes uit te slapen. Een doodsbleke man met een wit schort voor en een mes in

zijn gordel vliegt rond met schalen eten en grote flessen rum; blijkbaar is hij de waard. Het is er lawaaiïg: gerinkel van glazen, getinkel van lepels, geklikklak van dobbelstenen en gekrijs van papegaaien in koperen kooien klinken dooréén, en daarboven uit stijgt het geruzie van de herberggasten. Joris blijft een ogenblik met knipperende ogen staan; dan begeeft hij zich in het gewoel, stapt over een slapende man heen, ontwijkt een klap die voor een ander was bedoeld, blijft weer staan en kijkt onzeker rond.

Plotseling ontwaart hij in een hoekje een man die zwijgt en niet drinkt, al heeft hij een fles wijn en een glas voor zich staan. De Blauwe Boekanier! Naast hem zit La Lola, die er uitziet alsof hij wèl veel gedronken heeft. Hij praat doorlopend. Opeens staat hij op en gilt verheugd: ‘Bij alle achtarmige inktvissen, daar is onze brave Jas!’

Joris krijgt een kleur van ergernis. La Lola gooit drie glazen en een stoel om, roept de waard nog wat rum te brengen en nodigt Joris uit bij hem aan tafel te komen zitten. Joris kijkt rond of hij kan ontsnappen, maar hij ziet zich omringd door ontelbare ongunstig uitziende piraten. Schoorvoetend nadert hij de tafel en gaat zitten op de stoel die de Blauwe Boekanier aanschuift. La Lola heeft plezier. ‘Vergeten zijn rangen en standen!’ roept hij. ‘Alle vissen zijn in de pan gelijk. De Blauwe Boekanier zit naast zijn schoenpoetser!’

Joris Jas kijkt boos, maar de Blauwe Boekanier schenkt hem een glas wijn in en zegt: ‘Eéntje maar, en dan terug naar het schip en naar bed.’ Nu kijkt Joris nog bozer. Wat, wordt hij als kleine jongen behandeld? Uitdagend pakt hij het glas op, drinkt het in één teug leeg en begint te hoesten.

‘Kalm aan,’ zegt de Blauwe Boekanier spottend en klopt hem op de schouders. Dan zet hij de wijnfles buiten Joris' bereik.

La Lola is de jongeling vergeten; hij vervolgt zijn gesprek met de Blauwe Boekanier. ‘Maar waarom dan niet?’ zegt hij. ‘Waarom wil je niet met me samenwerken? Parbleu, dan zouden we onoverwinnelijk zijn!’ En als de Blauwe Boekanier geen antwoord geeft, gaat hij voort: ‘Mijn Hamerhaai en Bloedvlag en jouw Zeezweep... een vloot van drie schepen! Geen mens zou het tegen ons op kunnen nemen!’

‘En wie moet dan admiraal zijn van die vloot?’ vraagt de Blauwe Boekanier.

‘Ik natuurlijk,’ antwoordt La Lola. ‘Ik ben de oudste van ons tweeën.’

‘Ik ben liever kapitein op mijn eigen schip,’ zegt de Blauwe Boekanier. ‘Over de resultaten met dat ene schip behaald hoef ik niet ontevreden te zijn.’

‘Dat is het juist!’ roep La Lola. ‘Ellendige zeezwalker, laat een ander ook eens plezier hebben van wat je kunt! Weet je dan niet meer dat je aan mij je leven te danken hebt?’

De Blauwe Boekanier lacht zijn vreugdeloze lach. ‘Ik zal het nooit vergeten, La Lola,’ zegt hij. ‘Zonder jou was ik dood. Dank zij jou ben ik nu een roemruchte zeerover, ha ha!’ Hij rijst op en voegt erbij: ‘Maar ik ben zeerover op mijn eigen manier! Ik ben kapitein van mijn eigen schip en ik zweer bij de wind en de zee en de blauwe hemel dat ik nooit een andere zeerover zal gehoorzamen!’

Zijn ogen fonkelen en de punten van zijn elegante snor trillen.

Allen in de gelagkamer kijken hem verbaasd, bewonderend, boosaardig of angstig aan. Het wordt zó stil dat men het zachte geruis van de zee buiten kan horen.

De Blauwe Boekanier heft zijn glas en zegt: ‘En nu een dronk op dat waar ik het meest van houd, het enige tehuis dat ik heb, mijn heerlijk schip, de Zeezweep!’

Hij ledigt zijn glas en gooit het over zijn schouder stuk tegen de muur.

‘De Zeezweep,’ herhaalt hij.

‘De Swajurka,’ zegt Joris Jas.

De Blauwe Boekanier staat even als versteend; dan buigt hij zich naar Joris toe en vraagt langzaam: ‘Wat zei je?’

Joris is geschrokken. Hij was helemaal niet van plan de naam Swajurka te noemen - die is hem ontvallen. Maar hij kan de doordringende blik van de Blauwe Boekanier niet weerstaan. ‘De Swajurka,’ herhaalt hij zachtjes.

De Blauwe Boekanier gaat zitten. ‘Hoe kom

je daar zo bij?' zegt hij luchtig.

'Uw... de Zeezweep heette vroeger Swajurka,' stamelt Joris.

'Vroeger? Vroeger is dóód,' zegt de Blauwe Boekanier, terwijl hij wijn schenkt in het nieuwe glas dat de waard voor hem heeft neergezet. 'Vergeet de naam Swajurka; nu bestaat alleen de Zeezweep en haar kapitein ben ik, de Blauwe Boekanier. Ook ik heb geen andere naam.' Hij drinkt het tweede glas leeg, staat weer op, werpt wat goudstukken op de tafel en spreekt kortaf: 'Het is bedtijd. Kom mee.'

Door de donkere straten volgt Joris hem naar de kade. Als ze de loopplank betreden, zegt de Blauwe Boekanier: 'Ik zal je zo gauw mogelijk op een veilige plaats aan land zetten. Je bent nu lang genoeg aan boord geweest.'

‘O nee!’ roept Joris. Plotseling beseft hij dat hij nog op de Zeezweep wil blijven.

De Blauwe Boekanier blijft staan. ‘Wil je toch zeerover worden?’ vraagt hij op minachtende toon.

‘Nee,’ zegt Joris, ‘nooit!’

‘Wat wil je dan op mijn schip?’

‘Het schip van oom Pieter,’ denkt Joris, maar hij zegt: ‘Ik vind het er prettig en ik leer er heel veel. - Bovendien,’ voegt hij erbij, ‘heb ik aan u nog een schuld te betalen. U hebt mij het leven gered.’

‘Vergeet het maar,’ zegt de Blauwe Boekanier nors.

Hij loopt met grote stappen voor Joris de loopplank over en begeeft zich naar de kajuit. Daar zit hij tot het morgenkrieken te peinzen en te schrijven.

6
Nog een blauwe fles

Op de tafel in de kajuit liggen vele paperassen: vellen papier waarop de schatten beschreven staan die de Blauwe Boekanier in de afgelopen dagen heeft verhandeld, zijn logboek en een fraai getekende landkaart met aanwijzingen in geheimschrift. Maar bovenop ligt een stukje perkament waarop hij een gedicht geschreven heeft. Eronder staat met blauwe letters: 15° N.B. 75° W.L.

Maar Porto Pesto bevindt zich niet op 15° noorderbreedte en 75° westerlengte!

De volgende morgen worden de trossen los gegooid en de Blauwe Boekanier kiest weer zee. Als het land nog maar een vage streep is, komt de kapitein aan dek en werpt met een krachtige zwaai iets overboord. Joris, die aan de verschansing staat, heeft gezien wat het is: een blauwe fles.

Aarzelend vraagt hij: ‘Wat zit er in die fles?’ De Blauwe Boekanier trekt zijn wenkbrauwen op. ‘Wat dacht je?’ zegt hij. ‘Een schatkaart?’ ‘Nee, misschien een gedicht.’

Het immer kalme gelaat van de Blauwe Boekanier weerspiegelt enige verbazing. ‘Hoe weet je dat?’ vraagt hij.

Joris aarzelt even voordat hij antwoord geeft. ‘Ik heb verzen gelezen die in blauwe flessen gesloten waren,’ vertelt hij dan. ‘Mijn oom verzamelt ze.’

De Blauwe Boekanier neemt Joris scherp op en vraagt plotseling: ‘Heet je oom ook Jas?’

‘Ja kapitein.’

‘Die naam kwàm me al zo bekend voor,’ zegt de boekanier peinzend. ‘Hij was kapitein van de Swajurka, nietwaar?’

‘Ja kapitein,’ antwoordt Joris.

‘Een wonderbaarlijk toeval,’ zegt de Blauwe Boekanier, zijn snor opstrijkend. ‘Of misschien géén toeval?’ Weer kijkt hij Joris aan.

‘Ik... ik weet het niet,’ stamelt deze.

‘Wel, wel,’ spreekt de Blauwe Boekanier spottend, ‘een eerzaam kapitein verzamelt de coupletten van mijn zeeroversrijm!’

Joris kijkt boos, maar hij zegt niets.

De Blauwe Boekanier draait zich om en wandelt weg, zonder nog naar hem te kijken.

Joris voelt zich wat bezorgd. Heeft hij te veel gezegd? Dan denkt hij plotseling aan het onderschrift van elk vers. 15° noorderbreedte en 75° westerlengte. Nergens is meer land te bekennen; waar is het Eiland Zonder Naam? Hij spreekt de zwartbaardige bootsman aan.

‘Waar zijn we?’

‘Op zee,’ is het antwoord.

‘Ja, maar wáár? Op welke lengte en breedte?’

‘Waarom wil je dat weten?’ vraagt een stem achter hem.

Wat geschrokken kijkt Joris om; daar staat weer de Blauwe Boekanier.

‘Z... zomaar,’ stottert hij.

‘Weet je niet hoe je de positie van je schip kunt bepalen, door te kijken naar zon en sterren?’

‘Nee kapitein,’ zegt Joris.

‘Ik zal het je leren,’ zegt de Blauwe Boekanier, ‘want er steekt een goed zeeman in je. Alleen voor piraat deug je niet.’

‘Dat verheugt me alleen maar,’ antwoordt Joris beledigd.

‘Je hoeft niet in herhalingen te vervallen,’ spreekt de Blauwe Boekanier koud. ‘Kom mee, dan zal ik je vertellen hoe je met een sextant om moet gaan.’ Nu komt Joris er achter dat hij op zijn reis nooit de plaats heeft bereikt die ligt op 15° N.B. en 75° W.L. Waarom staat die plaatsbepaling dan toch onder de gedichten?

De matrozen van de Zeezweep zijn knorrig.

Wat mankeert hun kapitein, de dappere Blauwe Boekanier? Jaren hebben ze onder hem gevaren en rijk is steeds de buit geweest. Waarom maakt hij dan nu geen plannen voor een nieuwe rooftocht? Joris hoort ze mompelen en morren. Hij hoopt half en half dat een van hen de Blauwe Boekanier zal besluipen en aanvallen. Dan zal hij - Joris Jas - dat verhinderen en zo zijn schuld aan de zeerover hebben betaald. Maar dat gebeurt niet; de Blauwe Boekanier heeft de wind eronder en bovendien gaat hij nooit slapen zonder een geladen pistool onder zijn hoofdkussen.

'Ik wilde dat ik hem nooit ontmoet had!' zegt Joris tot zichzelf. 'Nu zit ik, een Jas, aan boord van een gestolen schip. Was ik maar nooit naar zee gegaan!' Dat laatste meent hij niet echt, want hij houdt van het zeemansleven.

De Blauwe Boekanier laat een kist uit het ruim halen en geeft elke man (behalve Joris) een gouden staaf als extra uitkering. Meteen keert de tevredenheid terug. Hoe schittert het aan boord, als de matrozen schertsend schijngevechten houden met hun gouden staven!

Dan zegt de Blauwe Boekanier, met een blik naar Joris Jas: 'Wij zetten nu koers naar een eiland dat ligt op 15° noorderbreedte en 75° westerlengte.'

'Welk eiland?' vraagt een der zeerovers.

'Het heeft geen naam,' zegt de Blauwe Boekanier.

7
Het Eiland Zonder Naam

De kapitein van de Zeezweep tuurt door zijn kijker en zegt tot Joris: ‘Daar is het.’

Joris, die naast hem staat, kijkt teleurgesteld. Het Eiland Zonder Naam valt hem tegen. Het bestaat alleen uit een paar rotsen; er groeien geen palmbomen, er is geen gouden strand. Als ze het eiland genaderd zijn, roept de Blauwe Boekanier enkele bevelen. Kort daarna rinkelen de ankerkettingen. Het schip kan niet dichter bij het eiland komen, omdat

het omgeven is door onderzeese klippen. Er wordt een sloep in gereedheid gebracht; de matrozen laden er wat vaatjes met water en een kist scheepsbeschuit in.

De Blauwe Boekanier wenkt Joris. ‘Volg mij,’ zegt hij. ‘Naar het eiland.’ Even later zit Joris met hem in de sloep, die door enkele matrozen wordt voortgeroeid. Het is maar een klein eindje, maar de zeestromingen zijn gevaarlijk en de klippen verraderlijk, de branding is hoog en rond de sloep zwemmen vele haaien. Joris is blij als ze voet aan land zetten. Hij kijkt naar de Blauwe Boekanier, die zwijgend naar de zee staart en er buitengewoon ernstig, om niet te zeggen somber, uitziet. De matrozen brengen de vaatjes water en het scheepsbeschuit aan wal. Joris vraagt zich af waarom ze dat doen. Ze zullen hier toch niet blijven bivakkeren; het eiland ziet er bijzonder ongastvrij uit.

‘Ga het maar eens verkennen,’ verbreekt de Blauwe Boekanier zijn zwijgen. ‘En vraag je dan eens af hoe je het zou vinden als je hier alleen zou worden achtergelaten.’

Joris Jas gehoorzaamt; hij beklimt een der rotsen en bemerkt dat het eiland heel klein is. Hij ziet aan alle kanten de zee. Intussen heeft de Blauwe Boekanier de matrozen een teken gegeven. Deze snellen naar de sloep en bemannen die. Hun kapitein springt er ook in en een ogenblik later roeien ze weg, terug naar de Zeezweep.

Wanneer Joris het ziet, zijn ze al een flink eind van de kust. Hij slaakt een kreet en springt van de rots naar beneden. De matrozen in de sloep roeien nog vlugger en de Blauwe Boekanier roept met een stentorstem: ‘Er staat water en beschuit voor je klaar. Een goed verblijf gewenst en pas op de haaien!’

Nu dringt het tot Joris door dat hij met opzet hier is gebracht. De Blauwe Boekanier wilde hem zeker kwijt en heeft hem achtergelaten op dit onbewoonde eiland. In machteloze woede ziet hij hoe de Zeezweep het anker licht. Hij oogt het na totdat het nog maar een stip is aan de horizon; dan gaat hij zitten op het strand en heeft moeite zijn tranen in te houden. De Blauwe Boekanier is een zeerover en moet dus wel tot alles in staat zijn, maar zó'n handelwijze had hij niet van hem verwacht! Joris vloekt (wat hij anders nooit doet) en zweert wraak. Na een tijdje staat hij moeizaam op om het eiland beter te verkennen. Hij komt tot de ontdekking dat het volkomen kaal is en dat zich er geen water bevindt. Hoe lang zal hij het uit kunnen houden met de twee vaatjes die ze voor hem hebben achtergelaten? En moet hij daarna van honger en dorst omkomen? Tenzij er toevallig een schip langskomt dat hem mee wil nemen... Hij trekt zijn boezeroen uit en maakt er een vlag van met behulp van een stok die hij vindt op het strand. Die plant hij op een der rotsen. Hij kijkt om zich heen en ziet slechts golven, golven. Géén schip. Wel drie-

hoekige haaienvinnen, onheilspellend dichtbij. De dag verstrijkt, de zon gaat onder. Joris slaapt naast zijn wapperend boezeroen. De zon komt weer op, een tweede dag gaat voorbij, geen schip vertoont zich.

De volgende dag breekt aan... Joris speurt de zee af en ziet iets méér dan alleen maar haaienvinnen. Een blauwe fles komt aandobberen. Joris heeft haat opgevat tegen alles wat blauw is, maar hij pakt de fles toch als deze aanspoelt en trekt de kurk eruit. Hij leest het vers:

Jaag fregatten en galjoenen
en beroof ze, snel en stout.
'k Heb edelstenen als meloenen,
deense ducaten, spaanse dubloenen,
kisten zilver, hopen goud!
15°N.B. 75°W.L.

Jaag fregatten en galjoenen
en beroof ze, snel en stout.
'k Heb edelstenen als meloenen,
deense ducaten, spaanse dubloenen,
kisten zilver, hopen goud!

15°N.B. 75°W.L.

Joris snuift minachtend, doet het papier terug en wil de fles weer in zee gooien. Dan worden zijn ogen groot. Daar nadert een schip, met de wind in de zeilen! Joris zwaait met zijn armen en met de fles, hij trappelt met zijn voeten en roept. Maar plotseling staat hij weer stil en gelooft zijn ogen niet.

Het schip dat nadert is de Zeezweep!

8
Een listig plan

Als van de Zeezweep een sloep gestreken wordt, staat Joris nog steeds onbeweeglijk, de fles in zijn hand. Wanneer de bemanning van de sloep het eiland bereikt en hem vriendelijk uitnodigt in te stappen, antwoordt hij echter: ‘Ik weet niet of ik dat wel wil.’ Meteen draait hij zich om en snelt weg. Hij klimt de rotsen over en verschuilt zich aan de andere kant van het eiland.

‘Wat zijn dat voor grappen!’ roepen de matrozen boos; ze verlaten de sloep en zetten hem na. Ze vinden hem spoedig en bevelen hem onmiddellijk mee te gaan. Joris laat de blauwe fles vallen en volgt hen met een donker gezicht. Hij stapt in de sloep en wordt naar de Zeezweep geroeid. ‘Wat heeft dat te betekenen?’ vraagt hij. ‘Waarom ben ik achtergelaten op dat ellendige eiland en waarom word ik er nu weer afgehaald?’

‘Vraag dàt aan de kapitein,’ antwoorden de matrozen.

‘Ik vind het maar vreemd,’ zegt Joris kwaad. ‘En je hebt wat gemist ook, jongen!’ zegt een van de matrozen. ‘We hebben fijn gevochten - met de Zwarte Zeezwalker, een piraat met wie onze Blauwe Boekanier nog een ap-

peltje te schillen had.’

‘Met La Lola?’

‘Nee stommeling, La Lola is een vriend van onze Blauwe Ouwe. Met de Zwarte Zeezwalker, zei ik toch! We hebben hem al zijn zilver afgekaapt en zijn gevangenen bovendien.’

Joris zwijgt. Van de Zwarte Zeezwalker heeft hij nooit gehoord en hij heeft genoeg van piraten.

Wanneer hij aan boord van de Zeezweep komt, wordt hij door de zeerovers behandeld alsof er niets is gebeurd. De Blauwe Boekanier is echter nergens te zien. Het schip blijft voor anker liggen; in de schermutseling met de Zeezwalker heeft het wat averij opgelopen die moet worden hersteld. Joris begrijpt minder en minder waarom hij is achtergelaten op en bevrijd van het Eiland Zonder Naam.

‘Ik erken géén schuld meer aan de Blauwe Boekanier,’ zegt hij tot zichzelf. ‘En oom Pieter moet zijn schip terughebben. Ik moet handelen, nu of nooit!’

Hij leunt over de verschansing, kijkt naar het eiland en denkt diep na. Plotseling krijgt hij een goed idee. De gevangenen! Die kunnen hem helpen. Samen met hen kan hij de Zeezweep bemannen. Maar hoe krijgt hij de Blauwe Boekanier en zijn zeerovers uit de weg? Wie niet sterk is moet slim zijn. Hij moet een list bedenken. Joris' ogen schitteren; hij weet er een!

De matrozen hebben het druk en letten niet erg op Joris. De Blauwe Boekanier heeft zich nog steeds niet vertoond. Joris spreekt fluisterend met de gevangenen, die zijn opgesloten in het achteronder. Hij maakt hen blij met de belofte dat hij zijn best zal doen hen te bevrijden. Willen ze hem, zo nodig, helpen? Natuurlijk willen de gevangenen dat - als hij maar zegt hoe. ‘Wacht af,’ spreekt Joris en hij verlaat hen. Hij gaat aan dek en zoekt de bootsman op. ‘Luister eens,’ zegt hij op samenzweerderstoon.

‘Geen tijd!’ roept de bootsman. ‘Help liever, voor de donder en haal een pot verf!’

‘Deense ducaten,’ zegt Joris.

‘Deense wàt? Ducaten?’ roept de bootsman. ‘Stil nou!’ sist Joris. ‘Ik zeg deense ducaten en spaanse dubloenen, en edelstenen, zo groot als meloenen, en ik weet niet wat nog meer.

Ik had geen tijd om alles te tellen.

De bootsman geeft een ruk aan zijn baard en vraagt verbaasd: ‘Tellen? Wat? Waar?’

‘Op het eiland,’ antwoordt Joris, zich naar hem toebuigend. ‘Op het Eiland Zonder Naam. Iemand heeft dat daar begraven. Kisten zilver, hopen goud, een schat!’

‘Een schat?’ herhaalt de bootsman met glimmende ogen. ‘Hoe weet je dat?’

‘Ik heb 'm gevonden,’ zegt Joris, ‘toen ik op dat eiland gevangen zat. Een zeeroversschat, denk ik. Van wie zou die zijn?’

‘Van mij!’ roept de bootsman. ‘Ben ik zeerover of ben ik het niet?’

‘*Ik* heb de schat gevonden,’ zegt Joris, ‘maar je weet dat ik niet houd van zeerovers en zeeroversgoud. Wat mij betreft mag je er iets van hebben.’

‘Iets? een heleboel!’ zegt de bootsman. ‘Waar is die schat? Spreek of ik doorsteek je.’

‘Achter de hoogste rots,’ antwoordt Joris. ‘Ik heb er een blauwe fles bij gezet.’

Haastig maakt hij zich uit de voeten, gaat bij de andere bemanningsleden een praatje maken en dist hun hetzelfde verhaal op. Ongelooflijk vlug is de averij aan de Zeezweep hersteld en alle zeerovers vragen hun kapitein of ze nog even aan wal mogen gaan. Als het middag is geworden ziet Joris hen naar het eiland roeien; sommigen hebben schoppen en spaden bij zich en allemaal hebben ze een hebzuchtige trek op hun gezicht.

Joris Jas kijkt zeer tevreden; heeft hij dat even mooi voor elkaar gebracht. De hele bemanning heeft het schip verlaten, behalve de twee matrozen die wacht hebben en de Blauwe Boekanier. En daar komt de laatste eindelijk tevoorschijn! Hij blikt enigszins verstoord naar het eiland en geeft de matrozen in de laatste sloep een teken dat ze even moeten wachten. Dan wendt hij zich tot Joris. ‘Wat is dat voor een wild verhaal,’ vraagt hij, ‘van een schat op mijn eiland?’

‘Het is waar!’ roept Joris, maar hij kleurt een beetje. ‘Het is waar,’ zegt hij nogmaals. ‘Heel veel zilver en goud. Ik heb het gevonden.’

‘En je bent zo bescheiden dat je er zelf niets van wilt hebben,’ zegt de Blauwe Boekanier spottend.

‘Ik wil geen geld dat door roof is verkregen,’ antwoordt Joris op hooghartige toon.

‘Nu, ik wel! Maar ik ben dan ook een zeerover,’ zegt de Blauwe Boekanier. Hij buigt zich over de verschansing en roept tot de matrozen in de laatste sloep: ‘Een ogenblik! Ik ga met jullie mee.’ Hij kijkt Joris weer aan en voegt erbij: ‘Pas jij intussen op mijn schip. ‘Ga naar de kajuit en zorg dat het daar netjes is als ik terugkom.’

Joris maakt een buiging en draait zich gauw om, zodat hij zijn blijdschap niet zal verraden. Nu verlaat ook de Blauwe Boekanier de Zeezweep; zijn opzet is gelukt!

9
Kapitein van de Swajurka of van de Zeezweep?

Joris Jas snelt naar de kajuit, wacht een korte tijd en gluurt dan door een patrijspoort. De laatste sloep vaart naar het eiland; de Blauwe Boekanier zit erin, duidelijk ziet hij diens blauw gevederde hoed. Nu grijpt hij vlug wat wapens, gaat naar het achteronder en bevrijdt de gevangenen. Met hen samen maakt hij de matrozen die de wacht hebben onschadelijk en sluit hen op. ‘De Zeezweep is nu van ons!’ roept hij. ‘Of beter gezegd, zij is van mijn oom, Pieter Jas, in de stad Haerey, ver hier vandaan. Het schip zal voortaan niet meer Zeezweep heten, maar Swajurka. Ik zal het bevel voeren en jullie thuisbrengen.’

De bevrijde gevangenen juichen hem toe.

Joris telt hen, het zijn er twaalf; niet veel om een groot schip mee te bemannen. ‘Kunnen jullie varen?’ vraagt hij.

‘Ja zeker! Wij zijn matrozen.’

‘Is er geen stuurman bij?’ vraagt Joris, die toch wel graag iemand bij zich wil hebben aan wie hij zo nu en dan raad kan vragen.

‘Nee, onze stuurlieden en kapitein zijn door de Zwarte Zeezwalker vermoord.’

‘Dan maar zonder,’ zegt Joris gehaast. ‘Vlug! Haal de ankers op! Vlug, vlug, we kiezen zee!’

Ja, het wordt tijd. Gauw zullen de zeerovers bemerken dat ze voor de gek gehouden zijn en woedend terug komen roeien. Joris Jas schreeuwt bevelen, waarbij hij de twee kapiteins nabootst onder wie hij heeft gevaren. Zijn twaalf matrozen gehoorzamen hem zo goed mogelijk. De Zeezweep komt in beweging; gelukkig is de wind Joris gunstig gezind. ‘We varen!’ juicht hij.

Ze varen. Dat ze niet op een klip stranden is alleen aan geluk te danken en niet aan Joris' wijsheid. Ze kijken naar het eiland; daar staan zeerovers te springen en wuiven; him boze kreten zijn duidelijk te horen.

‘Straks zwemmen ze naar ons toe,’ zegt een der twaalf matrozen bezorgd.

‘Dat doen ze niet; er zijn te veel haaien,’ antwoordt Joris vol zelfvertrouwen.

‘Wat een donkere wolken zie ik daar voor ons uit,’ zegt dezelfde matroos even later.

Joris haalt zijn schouders op. ‘Je kunt je wel overal zorgen om maken,’ antwoordt hij. ‘Wees liever blij dat je vrij bent.’ Hij is bijzonder ingenomen met zichzelf. Hij, Joris Jas, is de beroemde Blauwe Boekanier te slim afgeweest! Maar als hij zich terug heeft getrokken in de kajuit om de kaarten te bestuderen, begint hij zich minder zeker te voelen. Hij weet waar ze nu zijn, maar zal hij het schip veilig naar huis kunnen brengen? De verantwoording weegt plotseling zwaar op hem. Hij zet zo goed en kwaad als hij kan een koers uit en gaat aan dek.

Van het Eiland Zonder Naam is niets meer te zien. De twaalf matrozen doen hun best, maar Joris is lang geen bekwame kapitein en ze varen in onbekende wateren. De zon staat bloedrood in het westen, een bliksemflits springt van de ene wolk op de andere en donder rommelt in de verte. ‘We krijgen slecht weer,’ voorspelt een der bemanningsleden, een verweerde matroos, die waarschijnlijk meer weet van de zee dan zijn piepjonge kapitein. Hij krijgt bijna onmiddellijk gelijk, want de storm overvalt de Swajurka plotseling, zoals dat gebeuren kan in tropische streken.

Joris Jas heeft veel geleerd in de laatste weken, maar hierop is hij toch niet voorbereid!

De zeilen klapperen angstwekkend, het schip helt gevaarlijk opzij, een golf spoelt er overheen, zodat iedereen zich haastig ergens aan

vast moet houden. En dat is nog maar het begin.

Duisternis valt, de wind raast.

‘Haal het zeil omlaag!’ brult de verweerde matroos.

‘We vergaan!’ gilt een ander.

Joris tracht te bedenken wat er gedaan moet worden; hij bevindt zich plotseling in een verschrikkelijke chaos; hij weet niet meer wat voor is en wat achter, wat boven en wat onder. ‘Ik geloof ook dat we vergaan,’ denkt hij verward en de vraag flitst door hem heen of hij wel juist heeft gehandeld.

Dan klinkt er onverwacht een luide stem boven het lawaai van de elementen uit:

‘Reef het grootzeil, sufferds! Hier, aan de touwen! Gehoorzaam mij, als je leven je lief is!’

Joris Jas is zó verbaasd dat hij zich bijna door

een stortzee weg laat spoelen. Een ijzeren hand pakt hem beet.

'Vooruit, zet je schrap en help mee!' klinkt dezelfde stem.

De Blauwe Boekanier!

Joris heeft geen tijd om zich erover te verwonderen dat deze aan boord is; hij is geen kapitein meer en gehoorzaamt slechts. Verschrikkelijk is de storm, maar de Blauwe Boekanier heeft weer het bevel over de Zeezweep - en aan zijn weergaloos zeemanschap is het te danken dat het schip niet vergaat. Twaalf uren lang woedt de storm en trekt zich dan terug, even plotseling als hij gekomen is.

Dan pas kan Joris zich verbazen... en zich schamen. Nu heeft hij nòg een schuld aan de Blauwe Boekanier, die zonder twijfel zijn leven en dat van de twaalf matrozen heeft gered. De Blauwe Boekanier zegt niets, hij laat opkalefateren wat door de storm beschadigd is en zet een nieuwe koers uit, terug naar het Eiland Zonder Naam. Joris en de twaalf matrozen gehoorzamen hem zonder enige tegenwerping. Ze slaan hem half angstig, half bewonderend gade, als hij op de kampanje staat en met strenge blik voor zich uit kijkt. Zijn blauwe jas ziet er nog even mooi en netjes uit, maar hij heeft geen hoed op. Joris vraagt zich af of hij nog wat te horen zal krijgen - en ja, de Blauwe Boekanier roept hem bij zich en zegt koeltjes: 'Ik heb, meen ik, eens gezegd dat er een goed zeeman in je steekt. Maar

daarom hoef je niet te denken dat je een goed kapitein bent!' Joris krijgt een kleur. Dan barst hij uit: 'Hoe kon het dat u op het schip was?'

'Ik ben niet weg geweest,' antwoordt de Blauwe Boekanier. 'Je denkt toch niet dat ik een ogenblik heb geloofd in je fraai verhaal? Ik heb een van mijn matrozen mijn hoed opgezet en zelf heb ik me rustig schuilgehouden ergens op de Zeezweep om te kijken wat je zou doen. Ik ben pas te voorschijn gekomen toen de zaken mis dreigden te gaan.'

Joris buigt zijn hoofd. Niet hij heeft de Blauwe Boekanier, maar de Blauwe Boekanier heeft hèm verslagen.

'Waarom deed je het?' vraagt de Blauwe Boekanier niet onvriendelijk. Nu vertelt Joris hoe hij ertoe is gekomen naar zee te gaan, van zijn oom Pieter Jas en diens gestolen schip, de Swajurka.

'De Zeezweep,' zegt de Blauwe Boekanier. Hij wijst voor zich uit en voegt erbij: 'Daar is mijn eiland weer. We zullen gauw mijn matrozen oppikken. Ze zullen wel heel boos zijn! Besef je wel dat ze waarschijnlijk waren omgekomen als je opzet was gelukt? Ik vind je handelwijze niet bepaald nobel voor een rechtschapen jongeling als jij.'

Joris wordt bloedrood en slaat beschaamd zijn ogen neer. 'Het spijt me,' mompelt hij. 'Daar had ik niet aan gedacht.'

10
Het laatste couplet

Nu zijn alle zeerovers weer aan boord. Alleen de Blauwe Boekanier staat nog op het strand van zijn eiland, met Joris naast zich. Hij heeft de jongeling gezegd dat hij hier nog een laatste woord met hem wil spreken. Joris is een beetje geschrokken; hij zal toch niet weer hier worden achtergelaten!

'Meer dan vier jaren geleden zat er een eenzame man hier op het eiland,' vertelt de Blauwe Boekanier. 'Hij was niet zo veel ouder dan jij en hij had nooit iets gedaan wat hem een kwaad geweten gaf. Toch was hij hier door een grote onrechtvaardigheid aan wal gezet om ellendig om te komen. Hij had geen water en voedsel gekregen zoals jij, enkele dagen geleden.' Hij zwijgt even en kijkt Joris aan. 'Hoe voelde je je toen ik je hier achterliet?' vraagt hij dan. 'Het was niet prettig,' mompelt Joris. 'Ik wist dat ik terug zou komen om je te bevrijden,' zegt de Blauwe Boekanier. 'Ik wilde alleen dat je je zou voelen zoals die man zich eens heeft gevoeld. En bovendien wilde ik je niet op mijn schip hebben terwijl ik met de Zwarte Zeezwalker afrekende.'

'O,' mompelt Joris.

'Als ik je nu laat kiezen of je hier wilt blijven

of zeerover worden, wàt kies je dan?' vraagt de Blauwe Boekanier.

Joris aarzelt. Plotseling lijkt het hem niet zo erg om zeerover te zijn, als hij maar onder de Blauwe Boekanier mag varen. Maar dan bedenkt hij zich. 'Ik wil geen zeerover zijn!' zegt hij flink.

De Blauwe Boekanier knikt. Er ligt een eigenaardige trek op zijn gezicht. 'Die man waar ik het net over had werd ook bevrijd,' vervolgt hij zijn verhaal, 'door La Lola, de zeeschuimer. La Lola redde hem dus het leven, maar stelde hem voor dezelfde keus: zeerover worden of sterven. Die man koos echter niet als jij. Hij werd zeerover, eerst bij La Lola aan boord, later als kapitein van een eigen schip.'

Er valt een stilte. 'Is dit uw geschiedenis?' vraagt Joris dan schuchter.

'Ja,' zegt de Blauwe Boekanier. 'Op dit eiland - 15° noorderbreedte en 75° westerlengte - is mijn leven als zeerover begonnen. Dáárom schrijf ik het onder de coupletten van mijn zeeroversrijm. En ik ben niet gelukkig geworden in dit leven!'

Joris weet niet goed wat te zeggen. Hij beseft nu dat de Blauwe Boekanier een edel hart bezit; deze man is geen schurk... het is alleen maar jammer dat hij een piraat is.

De Blauwe Boekanier staat rechtop; zijn ogen schitteren. 'Nu gaan we weer aan boord,' zegt hij. 'We varen eerst naar Porto Pesto, waar mijn matrozen zullen afmonsteren. Dan

zal ik, met jou en de twaalf gevangenen van de Zeezwalker mijn laatste reis maken als kapitein van de Zeezweep.'

'Uw... laatste reis?' fluistert Joris.

'Ja, ik zal jullie veilig brengen tot dicht bij huis. Dan zal ik van boord gaan en jij mag het schip terugbrengen naar je oom, Pieter Jas.'

'M... meent u dat?' stamelt Joris.

'Ja!' spreekt de Blauwe Boekanier krachtig. 'Ik geef jou en je oom de Swajurka terug!' Voor het eerst verheldert een bijna vrolijke lach zijn nobele gelaatstrekken.

Joris pakt zijn handen en drukt ze, blij, dankbaar en ontroerd. De Blauwe Boekanier trekt ze gauw terug. 'Ga me niet bedanken,' zegt hij kortaf. 'Eerder moet ik jou bedanken. Maar daar ben ik nog te trots voor, dus dat doe ik niet.'

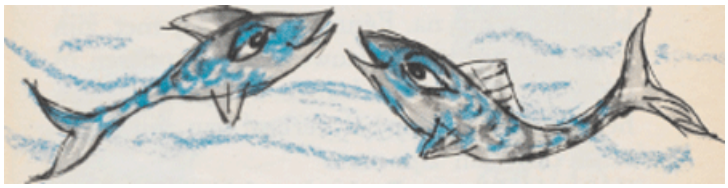

Nu is het verhaal van Joris' avontuur bijna uit en ook dat van de Blauwe Boekanier. Want spoedig zal de Blauwe Boekanier geen boekanier meer zijn; hij doet afstand van zijn gestolen schip

en de buit in het ruim verdeelt hij onder zijn matrozen. Zijn belofte getrouw brengt hij Joris en de twaalf gevangenen, die nu weer vrije mensen zijn, veilig tot vlak bij hun vaderland. Daar neemt hij afscheid van Joris Jas en laat zich afzetten op een eenzame plaats aan de kust. Niets heeft hij bij zich dan een kleine scheepskist met kleren en wat andere dingen, en zijn zwaard. Het afscheid valt Joris zwaar; hij heeft werkelijk vriendschap opgevat voor deze zeerover. Ook de Blauwe Boekanier schijnt enigszins aangedaan.

'Wat gaat u nu doen?' vraagt Joris, 'en waar gaat u heen?'

'Het zal me zéker goed gaan,' zegt de Blauwe Boekanier. 'Vergeet mij alsjeblieft! Ik wens je al het beste en doe mijn groeten aan je oom.' Even later zeilt de Zeezweep weg en zet koers naar de havenstad waar Pieter Jas haar weer Swajurka zal noemen. De Blauwe Boekanier kijkt het schip na. Eénmaal wuift hij met zijn prachtige hoed; de blauwe veren wapperen in de wind. Dat is het laatste wat Joris Jas van hem vertelt, als hij het verhaal van zijn avonturen doet aan zijn oom.

Waar de Blauwe Boekanier zich nu bevindt, weet hij niet. Maar ergens haalt een visser een blauwe fles op in zijn net. Blijkbaar had de Blauwe Boekanier ook ganzeveer, papier en inkt in zijn scheepskist. Want in die fles zit een vers, dat luidt:

O mijn schip! Hoe vele jaren
droeg je mij van kust tot kust.
Nooit meer zal ik met je varen,
roven en een schat vergaren.
maar mijn hart heeft eind'lijk rust.

O mijn schip! Hoe vele jaren
    droeg je mij van kust tot kust.
Nooit meer zal ik met je varen,
roven en een schat vergaren.
    maar mijn hart heeft eind'lijk rust.

Zou dit het laatste couplet zijn van het zeeroversrijm?